

nesrećne spoljašnje politike careve. Pored holandskih i pruskih zapletaja najkobniji je svakako turski rat (1787—1791), u koji se Josip upustio kao saveznik ruske carice Katarine II., koja naumi Turke protjerati iz Evrope. Tom prilikom imale su Josipa zapasti Srbija, Bosna i Hercegovina. Uza sve to, što je car sabrao veliku vojsku (245.000 pješaka, 36.000 konjanika i 900 topova) i što su mu se pridružile ustaše po Srbiji, Bosni i Hercegovini, pače i Crna Gora, a carski general Laudon zauzeo Beograd (8. oktobra 1789.), vojna nije uspjela. Zbog toga trebalo je namaknuti novaka i živeža za dalji rat, našto se car nađe prinudenim, da napusti uređenje okružja i sazove stare ugarske i hrvatske županije u skupštine. Na tim se skupštinama stalo bučno zahtijevati saziv sabora, pače carski činovnici biše otjerani, a njemački jezik dokinut. Zemlja je stajala na pragu potpune bune. Kad to vidje car, koga je slomila teška bolest, što ju je zadobio na srijemskom močvarnom taborištu, izdade najprije (18. decembra 1789.) naredbu, kojom obeća saziv sabora, a deset dana kasnije (28. decembra) vrati posebnom naredbom Ugrima i Hrvatima ustav, kaki je zatekao u onaj čas, kad je stupio na prijestolje; izuzeti biše od toga samo patent o toleranciji i dokinuće kmetstva. Osim toga car još obeća, da će diljem godine 1790. sazvati krunidbeni sabor i izdati krunidbenu zavjernicu. Da se vidi ozbiljnost njegove nakane, dade odmah otpremiti krunu sv. Stjepana u Ugarsku, gdje je velikim veseljem i slavljem dočekan. I u Hrvatskoj bijaše radost s vraćena ustava općena, a uveća ju još i bijeg bana Balasse iz Zagreba, „ispred bijesa mladeži“, kako kaže suvremeni grof Adam Oršić. Međutim dan prije, negoli je kruna sv. Stjepana stigla u Budim, umre car Josip II. (20. februara 1790.).

X.

Nutarnje stanje kraljevstva hrvatskoga

(od 1526. do 1790.).

Ime i grb. Sve do druge polovice XVI. stoljeća još su se razlikovala oba upravna teritorija: regnum Dalmatiae et Croatiae i regnum Sclavoniae. No potkraj istoga vijeka stopiše se oni u jednu političko-upravnu cjelinu kao regnum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae, a taj se diplomatski naziv održa sve do danas. Sada je ime Hrvatska preneseno još i na čitavu sredo-